

SOVYET TIBBİ, LENİN VE BİLİM EMEKÇİLERİ

Dergimizin üçüncü cildi bu sayı ile tamamlanıyor. Geçen üç yıl içinde hem yazarlar hem okurlar için bir okula dönüşen MDT önemli işler başardı. Tarihselci yöntemle bilim tarihine yaklaşması, özellikle Sovyetler Birliği'nde bilim üretimini belgelemesi ve diyalektik materyalist yöntemle bilimlere yuvalanan metafiziği deşifre etmesiyle çok önemli bir alan tuttu, emekçi sınıfların aydınlanma mücadelesini bu şekilde ileriye taşıdı.

Bu sayıda üç ayrı dosyaya yer veriyoruz. Bunların ilki *Ekim Devrimi'nin 103. Yıldönümünde Sovyetler Birliği'nde Tıp* dosyası. Bu dosyanın Sovyetler Birliği'nin 70 yıllık tıp tarihinde her konuyu ele alarak bir bütünlük oluşturmasını beklemiyoruz, ancak dosyadaki üç makale Sovyet tıbbı hakkında önemli bilgiler veriyor ve belgeler sunuyor.

Zuhal Okuyan, Leningrad Kuşatmasında Kentin Sağlığı başlıklı makalesinde Sovyet tıbbının olağan koşullarda değil, ağır bir sınıf mücadelesi içinde yürütüldüğünü ve her şeye rağmen toplum sağlığının yükseltilmesi için nasıl çalışıldığını çok iyi anlatıyor. Cem Taylan Erden'in *Erken Dönem Sovyet Sosyalizminin Psikiyatriye Özgün Katkısı: Nöropsikiyatri Dispanserleri* makalesi ise Sovyet tıbbının psikiyatri alanındaki öncülüğünü belgelere dayanarak ortaya koyuyor. Her iki yazının geçen sene BAA tarafından düzenlenen Moskova'da Kütüphane ve Arşiv Gezisi'nin ürünü olduğunu da belirtelim. *Sovyetler Birliği'nde Aşılama – Bağışıklama Çalışmalarının Örgütlenmesi* başlıklı makalesinde ise Akif Akalın koruyucu sağlık hizmetlerinden bağışıklama çalışmalarının Sovyetler Birliği'ne nasıl yürütüldüğünü belgeliyor.

İkinci dosyamız ise Lenin Döneminde Bilime Yuvalanan Öznel İdealizm. Aslında bu dosyada Lenin'in 1908'de ilk kez basılan *Materyalizm ve Ampiryokritisizm* kitabını ele alıyoruz. Bu önemli kitabın konusu bilime yuvalanan öznel idealizmin nasıl bir sınıfsal içerik kazandığı, işçi sınıfı siyasetine nasıl zarar verdiği ve onunla nasıl mücadele edilmesi gerektiğidir. Biz de dosyada doğrudan kitabı ele almak yerine, kitapta bahsedilen kişiler ve görüşlerinin bir kısmını toparlamaya çalıştık. Bu şekilde bir bilim insanında masum ve makul görünen bir sapmanın nelere mal olabileceğini anlamaya çalıştık.

Dosyadaki ilk makale Gökhan Akbay tarafından yazıldı. *Ernst Mach: Duyumsal Monizm ve Materyalizm* başlıklı yazı Mach'ın öznel idealizmini felsefe açısından ele alıyor. Kıvanç İbrahim Ünlütürk ise *Ernst Mach ve Felsefesi* başlıklı makalesinde fizikçi gözüyle Mach'ın sapmasını masaya yatırdı. *Yoldan Çıkan Bolşevik: Aleksandr Bogdanov* makalesinde Kaya Tokmakçioğlu Mach'ın peşinden giden Bogdanov'un bir portresini çiziyor.

Lenin'in kitabında sadece karşı cephedekiler değil, bizim cephemizde bulunanlar da yer alıyor. Bunların içinde en önemli figür emekçi kökenli Dietzgen. Türkiye'de çok tanınmayan ve diyalektik materyalizme kendi çabasıyla ulaşan bu işçiyi Nazlı Cihan *Marx, Engels, Lenin – Ve Dietzgen: Bir İşçinin Gözünden Diyalektik Materyalizm* başlıklı makalesinde ele alıyor. Son olarak Nevzat Evrim Önal *Weitling'den Günümüze Sol İlahiyatçılığın Diyalektik Eleştirisi* makalesinde bizi tarih içinde bir yolculuğa çıkartıyor ve Marx ile Engels'in uğraştığı Weitling'den Lenin'in çağına kadar geliyor.

Ne zamandır istediğimiz Türkiye'de ve dünyada bilim emekçilerinin durumu inceleyen çalışmayı ise *Bilim Emekçilerinin Durumu* dosyası ile başlatmış olduk.

Bu dosyada Iraz Akış'ın *Günümüzde Bilim Emekçisi Olmak* başlıklı görüş yazısı alanının bütün başlıklarını toparlamaya çalışıyor. Erhan Nalçacı ise *Bilim Emekçilerinin Sınır Tanımayan Sömürüsü* makalesi ile emperyalizm çağında bilim emekçilerinin dünya çapında tekel tarafından sömürülme mekanizmasına dair bir tezi işliyor. Fatma Pınar Arslan ve Mehmet Ali Olpak *Bilim Emegi ve Bilim Emekçileri* başlıklı makalelerinde özellikle Türkiye'de bilim emekçilerinin durumunu ayrıntılı bir şekilde belgeliyorlar. Nazlı Can ve Yavuz Köroğlu ise özellikle pandemi döneminde öne çıkan uzaktan eğitim ve evden çalışmayı masaya yatırıyorlar.

Bu sayının söyleşisi *Bilim Emekçilerinin Durumu* dosyasının da bir parçası: Dr. Neal T. Sweeney ile yapılan bir söyleşiye yer veriyoruz. Mehmet Aslan ve Erhan Nalçacı tarafından yapılan söyleşi, bir sinir bilimci olan Dr. Sweeney'in ABD'de bilim emekçilerini örgütleyen bir sendikacıya dönüşmesi sürecini veriyor. Söyleşi ABD başkanlık seçimlerinde gözden kaçan işçi sınıfının durumu ve mücadelesini daha iyi anlamamıza yardımcı oluyor.

Bu sayıda dosya dışı tek makale Caner Güney'in *Alternatif "Akıllı" Şehir Yaklaşımının Kamucu Politikalarla Oluşturulması* başlıklı makalesi. Makeledeki bütün görüşlere katılmamakla birlikte bu önemli konuya bu makale ile bir giriş yapmanın ve önümüzdeki sayılarda tartışmaya devam etmenin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Kitap tanıtımında ise Iraz Akış, Lynn Margulis, *İsyankâr Bilimcinin Yaşamı ve Mirası* ile oldukça dikkat çekici bir yaşam öyküsünü okumamız için bizi heveslendiriyor.

Aralık ayı sonunda ise üçüncü cildi sizlere basılı olarak sunmak için de sabırsızlanıyoruz ve okurlarımıza 2021'de yüz yüze buluşabileceğimiz sağlıklı bir yıl diliyoruz.

Madde, Diyalektik ve Toplum Yayın Kurulu